

What Does God Require of You?

خواست و داواکارییه‌کانی خودا له تۆ چین؟

نوسین
بینەر محمد

(ئینگلیزی- کوردی)

2025

پیشہ کی

خودا چى له تۆ داوا دهکات؟ ئهم پرسىاره به درىژايى سەدان سالى له دل و هزرى مروڤدا دەنگى داوهتەوه. ئەمە تەنیا پرسىارىكى فەلسەفى نىيە، بەلکو بانگەوازىکە بۆ کردار - بىرخستنهوهيهکه که باوه زياتره له برواهيتان؛ شىوازىکە بۆ ژيان. راستى خواپەرستى له نوێژ و پەرستن، ئاکار و پەوشتمان، و هەلسوکەوتەمان لەگەڵ دنيای دەوروپەرماندا رەنگدەداتەوه. ئهم کتیبە ۱۸ لایەنى گزنگى باوه، پەرستن و ئاکار شروڤە دهکات، که هەریەکەیان به قوولسى له فێکارىیهکانى قورئان و هەدىسدا رەگیان داکوتاه. ئهم بنەمایانە بىروکەمى خەيالى نین، بەلکو رێنماىیهکانى کردارین که ژيانىکى پر له راستى، ئاستى و پەزنامەندى پێکدەهێنن. له باوهرى پاک و بێگەردەوه بۆ پەرستنى راست و دروست، له دادپەرورەییەوه بۆ میهرەبانى و ئارامگرتن، هەر بەشێک به قوولسى لهوه دەدوێت که ژيان بەپێى خواستى خودا چۆن دەبێت. له سەردەمیێکدا که هۆکارەکانى داڤان ئیەمە له گەشەسەندنى رۆحى دووردهخەنەوه، ئهم کتیبە وهک رێنیشاندانىکە بۆ ئامانجى راستەقىنەى ژيانمان. بانگهێشتىکە بۆ تیفکرین، جوولان و هەولدان بۆ ژيانىک که پەزنامەندى خالقمان بەدەستبەهێنێت. هەر ئایەتێک، هەر فەرموودەیهک و هەر تیگەپشتنێک لەناو ئهم لاپەراندەدا هەنگاوێکە بەرەو پەيوەندىیهکى قوولتر لەگەڵ خوادا - گەشتیکه بەرەو دلێکى ئارام، گیانىکى ئاسوودە و ژيانىکى پر له واتا. با ئهم وشانە بنه هاندەر، رێنیشاندەر و بەرپاکەرى هەستىکى نوێى باوه له دللى هەر خوینەریکدا.

(إِنَّا نَحْنُ نُزَلِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ)

"بهراستی ههه ئییه قورئانمان دابه زاندوووه و بیگومان ههه ئییه ش پاریزگاری ده کهین"

۱۸ داواکاری گرنگ

یہ کہم

Pure and Right Faith

باوہری پاک و راست

Quranic Verse:

"And I did not create the jinn and mankind except to worship Me." (Al-Dhariyat: 56)

Hadith:

"Islam is built upon five pillars: Testifying that there is no god but Allah and that Muhammad is His Messenger, establishing prayer, giving zakat, fasting during Ramadan, and performing Hajj if one is able." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Faith is the foundation of a believer's life. True faith (Iman) is not just about belief in God but also in following His commands with sincerity. Islam is built upon the five pillars, which form the core of worship and devotion. Without these, one's faith remains incomplete. The verse reminds us that our purpose in life is to worship God, and the hadith highlights how to establish this worship through essential practices. When faith is pure and correct, it manifests in our actions, speech, and character.

نایه تی قورنانی:

"وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ" (الذاریات: ۵۶)

واته: "من جن و مروّقم دروست نه کردووه تهنهها بو ئهوه نه بیّت که بمپهرستن."

فهرمووده:

"بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ" (بوخاری و موسلیم)

واته: "ئیسلام له سهر پینج بنه ما دامه زراوه: شایه تمان دان که هیچ خودایه ک نییه شایانی پهرستن بیّت جگه له (الله) و محهمه د پیغه مبهری خودایه، بهرپاکردنی نویت، دانی زه کات، حه ج کردن، و روژووگرتنی رهمهزان."

روونکردنهوه:

باوهر بنه مای ژبانی باوهرداره. باوهری راسته قینه (ئیمان) تهنهها برواهیتان به خودا نییه، به لکو په پره وکردنی فهرمانه کانیشیه تی به دلسۆزییه وه. ئیسلام له سهر پینج کۆله که بنیات نراوه که ناوهرۆکی پهرستن و خۆته رخانکردن. به بې ئه مانه، باوهری مروّف ناتهو او ده مینیتته وه. نایه ته که بیرمان ده خاته وه که مه به ستی ژبانمان پهرستنی خودایه، و فهرمووده که ش رووناکی ده خاته سهر چۆنیه تی جیبه جیکردنی ئهم پهرستنه له ریگه ی کرده وه سهره کییه کانه وه. کاتیک باوهر پاک و دروست بیّت، له کرده وه، قسه و ره وشتماندا دهرده که ویت.

دوووهم

True Worship

په رستنی راسته قینه

Quranic Verse:

"And worship your Lord until certainty (death) comes to you." (Al-Hijr: 99)

Hadith:

"Actions are judged by intentions, and everyone will get what they intended." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Worship in Islam is not limited to prayers and rituals but extends to every action done sincerely for the sake of God. The verse commands believers to worship consistently until the end of their lives. The hadith emphasizes that worship is not only about performing actions but also about the purity of one's intention. If worship is done for show or personal gain, it holds no value in the sight of God. True worship includes prayer, fasting, charity, and even good deeds done with the right heart.

ئایه تی قورئان:

"وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ" (الحجر: ٩٩)

"وہ خودای خۆت بپەرستە هەتا دڵنیایی (مردن) دێتە لات."

فەرمووده:

"کردەوه کان به نیازە کان هەڵدەسەنگیندرین، وه هەر کەسیک ئەوهی دەست دەکەوێت کە نیازی لێی هەبووه." (بوخاری و موسلیم)

پروونکردنهوه:

له ئیسلامدا، پەرستن تەنها نوێژ و پێڕه‌وسمه‌کان ناگرێتەوه. هه‌موو کارێک که به‌ دڵسۆزی بۆ خودا ده‌کریت، پەرستنه. ئایه‌ته‌که‌ داوامان لێ ده‌کات به‌رده‌وام بین له‌ پەرستن هه‌تا کۆتایی ژيانمان. فەرمووده‌که‌ش گرنگی نیازی پاک ده‌رده‌خات.

ئه‌گەر پەرستن بۆ خۆده‌رخستن یان قازانجی کەسی بێت، لای خودا هیچ به‌هایه‌کی نییه‌. پەرستنی راسته‌قینه‌ نوێژ، پۆژوو، خێر و تەنانه‌ت کاری باش به‌ دڵیکی پاکه‌وه‌ ده‌گرێتەوه‌.

که‌واته‌، خودا ده‌یه‌وێت هه‌موو کاره‌کانمان به‌ نیازی پاک و بۆ په‌زامه‌ندی ئەو بێت، نه‌ک بۆ ده‌رکه‌وتن له‌ لای خه‌ڵک.

سیئہم

High Morals

رہوشتی بہرز

Quranic Verse:

"And indeed, you are of a great moral character." (Al-Qalam: 4)

Hadith:

"The best among you are those who have the best manners." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Islam places immense importance on good character. The Prophet Muhammad (peace be upon him) was described as having the best morals, and he taught that true success lies in perfecting one's character. Morality is not just about avoiding sin but actively being kind, just, and respectful. Good manners, honesty, patience, and humility define a righteous Muslim. A person's faith is reflected in their behavior towards others, and without good character, even acts of worship lose their value.

نايه تی قورئان:

"وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ" (القلم: ٤)
"وه بیگومان تو خاوهنی رهوشتیکی زور مهزیت."

فهرموده:

"باشترینتان ئهوانه که باشترین رهفتاریان ههیه." (بوخاری و موسلیم)

پوونکردنهوه:

ئیسلام گرنگییه کی زور به رهوشتی باش دهدات. پیغه مبهه محهمهه (سلاوی خوی لی بیّت) به خاوهنی باشترین رهوشت وهسف کراوه. نهو فیبری کردین که سه رکهوتنی راسته قینه له تهواوکردنی رهوشتی باشدایه.

رهوشت ته نه دووری له گونا نهییه، به لکو به چالاکی میهره بان بوون، دادپهروهر بوون و پیزگرتنه. رهفتاری باش، راستگویی، نارامگرتن و بیفیزی موسلمانانی چاک پیناسه ده کهن.

باوه ری که سییک له رهفتاریدا له گه ل خه لکی ترده درده کهویت. به بی رهوشتی باش، ته نانهت په رسته کانیس به هابان له دهست دهدهن.

کهواته، خودا دهیهویت ئیمه رهوشتی بهر زمان هه بیّت و به باشترین شیوه مامه له له گه ل خه لکدا بکهین. ئهمه به شیکی گرنکه له نهوهی خودا داوای لی ده کات.

چوارهم

Family Relationships

په یوه نډیه خیزانییه کان

Quranic Verse:

"And live with them in kindness." (Al-Nisa: 19)

Hadith:

"The best of you are those who are best to their families." (Tirmidhi)

Explanation:

Islam strongly emphasizes the importance of family. A believer must maintain good relations with parents, spouses, children, and relatives. The verse commands kindness in dealing with family members, and the hadith shows that one's treatment of their family is a reflection of their faith. A person who prays and fasts but neglects or mistreats their family has not fully understood Islam. True piety is displayed in patience, understanding, and compassion towards those closest to us.

ئیسلام گرنگیبه کی زۆر دهدات به په یوه نډییه خیزانییه کان. نایه تی قورئانی ده فهرمویت: "وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ" (النساء: ۱۹) "وه به چاکی له گه لیاندا بژین". ههروه ها له فهرمووده یه کدا هاتووه: "باشترینتان ئه وانه ن که باشترینن بۆ خیزانه کانیا ن" (تیرمیزی).

ئیسلام جهخت له سه ر گرنگی خیزان ده کاته وه. باوه ردار ده بیټ په یوه نډی باش له گه ل دایک و باوک، هاوسه ر، مندالان و خزمه کانیدا بپاریزیت. نایه ته که فهران ده کات به نه رمی و چاکه له مامه له کردن له گه ل ئه ندامانی خیزاندا، و فهرمووده که ش پیشانی دهدات که مامه له ی که سیک له گه ل خیزانه که بیدا رهن گدانه وه ی باوه ر په تی.

که سیک که نوښ ده کات و رۆزوو ده گریټ به لام خیزانه که ی پشتگوټ ده خات یان خراب مامه له یان له گه لدا ده کات، به ته واوی له ئیسلام تینه گه یشته وه. راسته قینه ی خواپه رستی له نارامگرتن، تیگه یشتن و به زه ییدا درده که ویت به رامبه ر به نزیکترین که سانمان.

پینجھم

Good Treatment of Parents

مامہ لہی باش لہ گہل دایک و باوک

Quranic Verse:

"And your Lord has decreed that you not worship except Him, and to parents, good treatment." (Al-Isra': 23)

Hadith:

"The pleasure of Allah is in the pleasure of the parents, and the anger of Allah is in the anger of the parents." (Tirmidhi)

Explanation:

Islam places great emphasis on kindness to parents. Serving and respecting them is a means of gaining Allah's pleasure. The verse highlights that being dutiful to parents is second only to worshiping Allah. The hadith warns that mistreating parents can lead to Allah's displeasure. Whether they are alive or have passed away, honoring them through prayers, kind words, and fulfilling their wishes is a duty upon every Muslim.

قورئان ده فهرمویت: "وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا" (الإسراء: ٢٣) "پهروهردگارت بریاری داوه که جگه لهو که سی تر نه پهرستن، وه چاکه له گهل دایک و باوکدا بکن". له فهرمووده یه کدا هاتووه: "پهزامه ندی خودا له پهزامه ندی دایک و باوکدایه، وه تووره یی خودا له تووره یی دایک و باوکدایه" (تیرمیزی).

ئیسلا م گرنگییه کی زور ده دات به چاکه کردن له گهل دایک و باوکدا. خزمه تکردن و ریزگرتن بیان ریگابه که بو به ده سته پینانی پهزامه ندی خودا. نایه ته که جهخت ده کاته وه که چاکه کردن له گهل دایک و باوکدا له پله ی دووه مدایه دوا ی پهرستن خودا. فهرمووده که ناگدارمان ده کاته وه که خراب مامه له کردن له گهل دایک و باوکدا ده بیتته هو ی نارهای خودا. چ له ژیاندا بن یان کوچی دوا بیان کرد بیت، ریزگرتن بیان له ریگه ی دوعا، وشه ی جوان و جیبه جیکردنی خواسته کانیانه وه نه که له سهر هه موو موسولمانیک.

شہ شہم

Protecting the Tongue and Heart

پاراستنی زمان و دل

Quranic Verse:

"Man does not utter any word except that with him is an observer, ready [to record]." (Qaf: 18)

Hadith:

"Whoever believes in Allah and the Last Day should speak good or remain silent." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

A believer must be mindful of their words and thoughts. Every word we say is recorded, and speech has the power to uplift or destroy. The Prophet (peace be upon him) teaches that silence is better than speaking in a harmful way. Gossip, backbiting, lying, and slander damage the heart and relationships. Protecting the tongue and keeping a pure heart leads to peace and righteousness.

قورئان ده فەرمویت: مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ (ق: ۱۸) "مرؤف هیچ وشهیه ک ده رنابریت مه گهر له لایه وه چاودیتیک نامادهیه [بۆ تۆمارکردنی]. له فەرموودهیه کدا هاتووه: "من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیراً أو لیصمت" "هه رکهس باوهری به خودا و رۆژی دواپی ههیه با قسه ی چاک بکات یان بیدهنگ بیت" (بوخاری و موسلیم).

باوهردار ده بیت ئاگاداری وشه و بیره کانی بیت. هه موو وشهیه ک که ده یلین تۆمار ده کریت، وه قسه کردن هیزی ههیه بۆ بهرزکردنه وه یان ویرانکردن. پیغمبهر (د.خ) فیрман ده کات که بیدهنگی باشته له قسه کردن به شیوهیه کی زیانبهخش. غه یبهت، بوختان، درۆ و تۆمهت، دل و په یوهندییه کان تیک ده دات. پاراستنی زمان و پاکی دل ده بیته هۆی ناشتی و چاکه.

حهوتهم

Service to the Community

خزمه تکردنی کۆمه لگا

Quranic Verse:

"And cooperate in righteousness and piety." (Al-Ma'idah: 2)

Hadith:

"The most beloved people to Allah are those who benefit others the most." (Tabarani)

Explanation:

Islam encourages believers to serve others selflessly. Helping the community through charity, volunteering, or even small acts of kindness earns Allah's reward. The Quran commands cooperation in good deeds, while the hadith teaches that being beneficial to others is a sign of a true believer. Whether through education, charity, or moral support, serving humanity is a form of worship.

قورئان ده‌فه‌رمویت: "وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ" (المائدة: ۲) "له‌سه‌ر چاکه و خواپه‌رستی یارمه‌تی یه‌کتر بده‌ن". له‌فه‌رمووده‌یه‌کدا هاتوووه: "خير الناس أنفعهم للناس" "خۆشه‌ویستترین که‌سان لای خودا نه‌وانه‌ن که زۆرت‌رین سوود به‌خه‌لکی ده‌گه‌یه‌نن" (طبرانی).

ئیسلام هانی باوه‌رداران ده‌دات بۆ خزمه‌ت‌کردنی خه‌لکی به‌بێ چاوه‌روانی. یارمه‌تیدانی کۆمه‌لگا له‌ڕێگه‌ی خێر‌کردن، خۆبه‌خشین، یان ته‌ناهت‌کرده‌وه‌ بچووکه‌کانی چاکه‌ پاداشتی خودای به‌دواوه‌یه. قورئان فه‌رمان ده‌کات به‌هاوکاری له‌کاری چاکه‌دا، له‌کاتی‌کدا فه‌رمووده‌که‌ فه‌رمان ده‌کات که سوودبه‌خش بوون بۆ خه‌لکی نیشانه‌ی باوه‌رداری راسته‌قینه‌یه. چ له‌ڕێگه‌ی په‌روه‌رده، خێرخوازی، یان پشت‌گیری مه‌عنه‌وی بێت، خزمه‌ت‌کردنی مرو‌فایه‌تی شیوه‌یه‌که‌ له‌په‌رستن.

هه شته م

Seeking Knowledge

داوا کردنی زانست

Quranic Verse:

"Allah will raise those who have believed among you and those who were given knowledge, by degrees." (Al-Mujadilah: 11)

Hadith:

"Seeking knowledge is an obligation upon every Muslim." (Ibn Majah)

Explanation:

Islam encourages learning and intellectual growth. Knowledge leads to wisdom and a stronger connection with faith. The verse explains that those who seek knowledge are raised in status by Allah. The hadith makes it clear that learning is not optional but an obligation. Education in religious and worldly matters strengthens both individuals and society.

قورئان ده فەرمویت: "يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ" (المجادلة: ١١) "خودا پلهی نهوانه بهرز ده کاته وه که له نیتواندا باوه ریان هیناوه و نهوانه زانستیان پیدراوه". له فەرمووده یه کدا هاتووه: "طلب العلم فريضة على كل مسلم" "داوا کردنی زانست ئه رکه له سهر هه موو موسو لمانیک" (ابن ماجه).

ئیسلام هان ده دات بو فیربوون و گه شهی هزری. زانست ده بیته هو ی دانایی و په یوه ندیییه کی به هیتر له گه ل باوه ردا. ئایه ته که پروونی ده کاته وه که نهوانه داوای زانست ده که ن له لایهن خوداوه پله یان بهرز ده کریتته وه. فەرمووده که پروونی ده کاته وه که فیربوون هه لباردن نبیه به لکو ئه رکه. خویندن له بواره ئایینی و دونیاییه کانداهم تاک و ههم کومه لگا به هیتر ده کات.

نۆیه م

Love of God and the Prophet

خۆشه ویستی خودا و پیغه مبه ر

Quranic Verse:

"Say, 'If you love Allah, then follow me, so that Allah will love you and forgive your sins.'" (Al-Imran: 31)

Hadith:

"None of you truly believes until I am more beloved to him than his parents, his children, and all people." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Loving God and His Messenger is at the heart of Islam. True love is not just a feeling but is demonstrated through obedience and devotion. The verse makes it clear that love for God is expressed by following the Prophet's teachings. The hadith stresses that true faith cannot exist unless the Prophet's guidance is prioritized over everything else. Loving Allah and His Prophet means choosing their commands over worldly desires and making sacrifices to stay on the right path

نايه تى قورئانى:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي (آل عمران: ٣١) "بلى،" نه گهر ئيوه خودا خوش دهوئيت، نهوا شوئيم بكهون، تاكو خودا خوشى بوئىن و له گوناوه كانتان خوش بئيت.

فهرموده:

- "لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه..." "هيچ كهس له ئيوه به تهواوى باوهرى نيه تا من لاى خوشهويستتر نهيم له دايك و باوكى، مندا له كانى و هه موو خه لكى." (بوخارى و موسليم)

روونكر د نهوه:

خوشويستنى خودا و پيغه مبه ره كهى له ناوه رۆكى ئيسلامدايه. خوشهويستى راسته قينه ته نهها ههستىك نيه، به لكو له ريگهى گوپرايه لى و ته رخانكر د نهوه دهرده كهوئيت. نايه ته كه روونى ده كاته وه كه خوشهويستى بو خودا له ريگهى شوئيمكه و تنى فيركارييه كانى پيغه مبه ره وه دهرده بر دريت. فهرموده كه جهخت ده كاته وه كه باوهرى راسته قينه ناتوانيت بوونى هه بئيت مه گهر رينمايى پيغه مبه ره له پيش هه موو شتيكه وه دا بريت. خوشويستنى خودا و پيغه مبه ره كهى واته هه لباردنى فهرمانه كانيان له پيش ئاره زووه دنيايه كان و قوربانيدان بو مانه وه له سه ره ريگاي راست.

دهيم

Justice and Honesty

دادپه‌روه‌ری و راست‌گویی

Quranic Verse:

"Indeed, Allah commands justice and good conduct and giving to relatives." (Al-Nahl: 90)

Hadith:

"Be truthful, for truthfulness leads to righteousness, and righteousness leads to Paradise." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Justice and honesty are fundamental values in Islam. A believer must always uphold truth and fairness, whether in business, personal life, or judgment. The verse commands justice and generosity, while the hadith explains that honesty leads to righteousness and ultimately to Paradise. Lies and deception may bring short-term gains, but they destroy trust and bring Allah's displeasure.

قورئان ده فەرمویت: "إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ" (النحل: ٩٠) "ببیگومان خودا فرمان ده کات به دادپهروهري و چاکه کاری و به خشین به خزمان". له فەرمووده په کدا هاتووه: "عليكم بالصدق؛ فَإِنَّ الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ" راستگو بن، چونکه راستگو یی به ره و چاکه ده تانبات، و چاکه به ره به ههشت ده تانبات " (بخاري و مسلم).

دادپهروهري و راستگو یی بنه مای سهره کین له ئیسلامدا. باوهردار ده بیټ هه میسه پابه نندی راستی و دادپهروهري بیټ، چ له بازرگانی، ژبانی تاییه تی، یان بریاردان. نایه ته که فرمان ده کات به دادپهروهري و به خشنده یی، له کاتیکدا فەرمووده که روونی ده کاته وه که راستگو یی به ره و چاکه و له کوټاییدا به ره به ههشت ده بات. درو و فیلبازی له وانه یه قازانجی کورتخایه ن به یتیت، به لام متمانه له ناو ده بات و نارهازی خودای به دواو ده.

يانه يه م

Generosity and Kindness

به خشنده يی و میهره بانی

Quranic Verse:

"And do good as Allah has done good to you." (Al-Qasas: 77)

Hadith:

"The Most Merciful shows mercy to those who are merciful. Be merciful to those on the earth, and the One above the heavens will have mercy on you." (Tirmidhi)

Explanation:

Generosity is not only about giving money but also kindness in speech, actions, and attitude. The Quran reminds us that just as Allah grants us blessings, we should share them with others. The hadith teaches that showing kindness brings Allah's mercy. Small acts of generosity—like a smile, a kind word, or helping someone in need—can have a great impact.

قورئان ده فەرمویت: "وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ" (القصص: ۷۷) "چاکه بکه ههروه ک خودا چاکه ی له گه ل تۆدا کردوه". له فەرمووده یه کدا هاتوو: (الراحمون یرحمهم الرحمن، ارحموا من فی الأرض یرحمکم من فی السماء) "خودای میهره بان به زهیی به و که سانه دا دیته وه که به زهییان هه یه. به زهییان به وانه دا بیته وه که له سه ر زه وین، نه وه ی له ناسمانه کانه به زهیی به ئیوه دا دیته وه" (ترمذی).

به خشنده یی ته نه ا پیدانی پاره نییه، به لکو میهره بانیه له قسه، کرده وه و هه ل سوکه وتدا. قورئان بیرمان ده خاته وه که ههروه ک خودا نیعمه تمان پیده به خشیت، ده بیت ئیمه ش له گه ل خه لکی دابه شی بکه یین. فەرمووده که فیрман ده کات که نیشان دانی میهره بان ی به زهیی خودای به دوا وه یه. کرده وه بچوو که کانی به خشنده یی - وه ک بزه یه ک، وشه یه کی میهره بانانه، یان یارمه تیدانی که سی پتویست، کاریگه ریه کی زۆرباشی ده بیت.

دوانزهههم

Gratitude

سوپاسگوزاری

Quranic Verse:

"If you are grateful, I will surely increase [My blessings] for you." (Ibrahim: 7)

Hadith:

"Whoever does not thank people does not thank Allah." (Abu Dawood)

Explanation:

Gratitude is a powerful virtue in Islam. It strengthens faith and brings more blessings. The Quran states that thanking Allah leads to an increase in His gifts. The hadith teaches that gratitude should also extend to people, as recognizing kindness from others is part of thanking Allah. Saying "Alhamdulillah" (praise be to Allah) and appreciating the good in life makes a person more content and closer to Allah.

نايه تی قورئان:

"لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ" (إبراهيم: ٧) "ئه گهر سوپاسگوزار بن، بېگومان زیاترتان پې ده به خشم."

فهرمووده:

"من لا يشكر الناس لا يشكر الله" ئه وهی سوپاسی خه لک ناکات، سوپاسی خوا ناکات. " (ئهبو داود)

روونکردنه وه:

سوپاسگوزاری خه سله تېکی به هیزه له ئیسلامدا. باوه به هیز ده کات و به ره که تی زیاتر ده هینیت. قورئان ده فهرمویت که سوپاسکردنی خودا ده بیته هوئی زیادبوونی به خششه کانی. فهرمووده که فیрман ده کات که سوپاسگوزاری ده بیت بو خه لکیش بیت، چونکه دانپیدانان به چاکه ی که سانی تر به شیکه له سوپاسکردنی خودا. وتنی "الحمد لله" (سوپاس بو خودا) و به هه ند وهرگرتنی چاکه له ژياندا، که سه که زیاتر رازی و نزیکتر ده کاته وه له خودا.

سیزدهیم

Patience and Trust in God

ئارامگرتن و متمانه به خودا

Quranic Verse:

"Indeed, the patient will be given their reward without account." (Al-Zumar: 10)

Hadith:

"Amazing is the affair of the believer! Everything that happens to him is good: if something good happens, he is grateful, and if something bad happens, he is patient." (Muslim)

Explanation:

Life is full of challenges, but Islam teaches that patience leads to great rewards. The Quran promises unlimited blessings for those who endure hardships with patience. The hadith shows that a true believer finds goodness in all situations—either through gratitude or patience. Trusting Allah and staying calm during trials helps in overcoming difficulties and achieving inner peace.

ئايەتى قورئان:

"إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ" (الزمر: ١٠) "بىگومان ئارامگران پاداشتيان بى حىساب پىندەدرىت."

فەرموودە:

عجبا لأمر المؤمن إن أمره كله خير وليس ذاك لأحد إلا للمؤمن إن أصابته سراء شكر فكان خيرا له وإن أصابته ضراء صبر "سەيرە کاروبارى باوەردار! ھەموو شتتیک کە ڕوودەدات بۆی چاکە یە: ئەگەر شتتیکى باش ڕووبدات، سوپاسگوزارە، و ئەگەر شتتیکى خراپ ڕووبدات، ئارامگرە." (موسلىم)

ڕوونکردنەو:

ژيان پره له تاقىکردنەو، بەلام ئىسلام فەرمان دەکات کە ئارامگرتن دەبێتە ھۆى پاداشتى گەورە. قورئان بەلێنى بەرەکەتى بى سنوور دەدات بۆ ئەوانەى بە ئارامى بەرگەى سەختىيەکان دەگرن. فەرموودە کە پيشان دەدات کە باوەردارىکى راستەقینە لە ھەموو بارودۆخیکدا چاکە دەبینیت - یان لە ڕێگەى سوپاسگوزارىيەو یان لە ڕێگەى ئارامگرتنەو. متمانە بە خودا و ئارام مانەو لە کاتى تاقىکردنەو کاندایارمەتى دەدات بۆ زالبوون بەسەر ناخۆشى و قورسىيەکاندا و بەدەستھێنانى ناشتى ناخ و دەروون دینیتە ھەبوون.

چواردهیہم

Purification of the Heart

پاککردنہوی دل

Quranic Verse:

"He has succeeded who purifies it (the soul)." (Al-Shams: 9)

Hadith:

"Indeed, in the body, there is a piece of flesh; if it is sound, the whole body is sound. If it is corrupt, the whole body is corrupt. It is the heart." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

A clean heart leads to a good life. Purification means removing jealousy, arrogance, and hatred while filling the heart with love, humility, and sincerity. The Quran tells us that success belongs to those who purify their souls. The hadith emphasizes that the condition of the heart affects the entire person. Constant self-reflection and seeking forgiveness keep the heart pure.

ئايەتى قورئان:

"قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا" (الشمس: ٩) "بىگومان ئەو سەرکەوتووھ کە (دەروونی خۆی) پاک دەکاتەوھ."

فەرموودە:

"ألا وإن في الجسد مضغة إذا صلحت صلح الجسد كله، وإذا فسد فسد الجسد كله، ألا وهي القلب"

"بىگومان لە لەشدا پارچە گۆشتىک ھەيە؛ ئەگەر ئەو ساغ بێت، ھەموو لەش ساغە. ئەگەر ئەو گەندەل بێت، ھەموو لەش گەندەلە. ئەو لەش دڵە." (بوخارى و موسليم)

روونکردنەوھ:

دلىكى پاك دەبىتە ھۆى ژيانىكى باش. پاكکردنەوھ واتە لابردنى ئىرەبى، لووتبەرزى و رق، و پرکردنى دڵ بە خۆشەويستى، بىفیزی و دلسۆزى. قورئان پيمان دەلىت کە سەرکەوتن بۆ ئەوانەيە کە دەروونيان پاك دەکەنەوھ. فەرموودە کە جەخت دەکاتەوھ کە دۆخى دڵ کارىگەرى لەسەر ھەموو کەسە کە ھەيە. خۆ-تێرامان و بەردەوام داواى لىخۆشبوون کردن دڵ پاك دەھيلىتەوھ.

پازدهیه م

Remembering God

یادکردنه وهی خودا

Quranic Verse:

"And the remembrance of Allah is greater." (Al-Ankabut: 45)

Hadith:

"The example of the one who remembers Allah and the one who does not is like the living and the dead." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Remembering Allah (Dhikr) keeps the heart alive and strong. Whether through prayer, reciting the Quran, or saying "SubhanAllah" (Glory be to Allah), "Alhamdulillah" (Praise be to Allah), and "Allahu Akbar" (Allah is the Greatest), remembrance brings peace and spiritual connection. The verse shows that Dhikr is one of the greatest acts of worship, and the hadith warns that neglecting it leads to spiritual emptiness.

ئايه تى قورئان:

"وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ" (العنكبوت: ٤٥) "يادکردنهوهى خودا گه وره تره."

فهرمووده:

"مثل الذي يذكر ربه والذي لا يذكره مثل الحي والميت" "نموونهى ئهوهى خودا ياد ده کاتهوه و ئهوهى يادى ناکاتهوه وهک زیندوو و مردوو." (بوخارى و موسليم)

روونکردنهوه:

يادکردنهوهى خودا (زیکر) دل زیندوو و بههیز دههیلایتهوه. چ له ریگهى نوێژ، خویندنهوهى قورئان، یان وتنى "سبحان الله" (پاکى بۆ خودا)، "الحمد لله" (سوپاس بۆ خودا)، و "الله اکبر" (خودا گه وره یه)، يادکردنهوه ئارامى و په یوه ندى رۆحى دههینیت. ئايه ته که پيشان ده دات که زیکر یه کیکه له گه وره ترين کردهوه کانی په رستن، و فهرمووده که ئاگادارمان ده کاتهوه که پشتگوێخستنى ده بیته هوى به تالی رۆحى.

شازده يه م

Love for Fellow Believers

خۆشه ويستی بۆ باوه رداران

Quranic Verse:

"The believers are but brothers." (Al-Hujurat: 10)

Hadith:

"None of you truly believes until he loves for his brother what he loves for himself." (Bukhari & Muslim)

Explanation:

Brotherhood and unity among believers are key principles in Islam. The Quran declares that all Muslims are part of one family. The hadith stresses that true faith is shown through wishing the best for others. This love is not just emotional but practical—helping, supporting, and caring for fellow Muslims. A united community strengthens faith and brings blessings.

نايه تی قورئان:

"إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ" (الحجرات: ۱۰) "باوهرداران تهنها براینن."

فهرموده:

"لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه" هیچ کامتان به تهواوی باوهری نههیناوه تا ئه و کاتهی بۆ براکهی ئهوه خۆش بویت که بۆ خۆی خۆشی دهویت. (بوخاری و موسلیم)

روونکردنهوه:

برایه تی و یه کگرتوویی له نیتوان باوهرداران بنهمای سه ره کین له ئیسلامدا. قورئان راید ه گه یه نیت که هه موو موسولمانان به شیکن له یه ک خیزان. فهرموده که جهخت ده کاته وه که باوهری راسته قینه له ریگه ی ئاره زوو کردنی باشت رین شت بۆ کهسانی تر دهرده که ویت. ئه م خۆشه ویستییه تهنها سۆزداری نییه به لکو کردارییه - یارمه تیدان، پشتگیری و چاودیری کردنی موسولمانانی تر. کۆمه لگایه کی یه کگرتوو باوهر به هیز ده کات و به ره که ت ده هینیت.

حه قده يه م

Preparing for the Future

ئاماده كاري بۆ داهاتوو

Quranic Verse:

"And take provisions, but indeed, the best provision is righteousness." (Al-Baqarah: 197)

Hadith:

"Take advantage of five before five: your youth before your old age, your health before your sickness, your wealth before your poverty, your free time before your busyness, and your life before your death." (Hakim)

Explanation:

A wise believer prepares for both this world and the next. The Quran teaches that righteousness is the best provision one can take for the future. The hadith advises people to make good use of their time, health, and wealth before these blessings are taken away. Planning for the hereafter by doing good deeds ensures a successful life beyond this world.

ئايەتى قورئان:

: "وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ" (البقرة: ۱۹۷). "تويشوو (ى پارىزكارى) و لەخواترسان هەلبەگرن كە باشترىن تويشوو لەخوا ترسانە "

فەرمووده:

اغتنم خمساً قبل خمس : حياتك قبل موتك ، وصحتك قبل سقمك ، وفراغك قبل شغلك ، وشبابك قبل هرمك ، وغناك قبل فقرك " "سوود له پينج شت وەرەبگرە پيش پينج شت: گەنجيت پيش پيريت، تەندروستيت پيش نەخۆشيت، دەولەمەنديت پيش هەژاريت، کاتى بىکاريت پيش سەرقاليت، و ژيانت پيش مردنت. " (حاکم)

روونکردنەوه:

باوەردارىكى ژير خوى ئاماده ده کات بو هەردوو دنيا و دواړوژ. قورئان فيرمان ده کات که پارىزكارى باشترىن تويشوو به که مروّف ده توانييت بو داهاوو هەلبەگريّت. فەرمووده که ئاموژگارى خەلک ده کات که سوود له کات، تەندروستى و سامانيان وەرەبگرن پيش ئەوهى ئەم نيعمه تانه لهدەست بەدن. پلاندا نان بو دواى مردن به ئەنجامدانى کردەوهى باش، ژيانتيكى سەرکەوتوو دواى ئەم دنيا به دەستەبەر ده کات.

ههژدهیهه

Prevention of Sin

خۆپاراستن له گوناوه

Quranic Verse:

"And leave what is apparent of sin and what is concealed thereof." (Al-An'am: 120)

Hadith:

"Leave what makes you doubt for what does not make you doubt." (Tirmidhi)

Explanation:

A believer must stay away from sin, whether obvious or hidden. Some sins, like theft or lying, are clear, while others, like arrogance or jealousy, may be hidden in the heart. The verse commands us to avoid both types. The hadith teaches that if something feels doubtful, it is better to leave it for what is certain and pure. By avoiding sin, a believer stays on the path of righteousness.

ئايهتي قورئاني:

"وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ" (الأنعام: ١٢٠) "وه واز لهوه بهيئن كه ديار و شاراوويه له گوناوه."

فهرمووده:

"دع ما يريبك إلى ما لا يريبك" واز لهوه بهيئن كه گومانتي لئي ههيه بو ئهوهي كه گومانتي لئي نيبه. (تيرمذي)

روونكردهوه:

باوهردار دهبيت خوئي له گوناوه دوور بخاتهوه، چ ناشكرا بيت يان شاراووه. ههنديك گوناوه، وهك دزي يان دروكردن، روونن، له كاتيكداههنديكي تر، وهك لووتبهريزي يان ئيرهبي، لهوانهيه له دلدا شاراووه بن. ئايهتهكه فرمانمان پييدهكات كه خويمان له ههردوو جوړهكه بپاريزين. فهرموودهكه فيرمان دهكات كه نهگهر شتيك ههستي گوماني دروست كرد، باشتره وازي لي بهيئين بو ئهوهي كه دنيا و پاكه. به خوپاراستن له گوناوه، باوهردار لهسهه ريگاي راستي دهميئينهوه.

Conclusion

دوره انجام

These 18 requirements form the foundation of a righteous and fulfilling life. Islam is not just a set of rules but a way to bring peace, happiness, and closeness to God. By following these principles, a believer can live with purpose and attain eternal success in the hereafter.

ئەم ۱۸ داواکارییه بنەمای ژیاڤیڤکی راستگۆ و پڕ لە خۆشیییه. ئیسلام تەنھا کۆمەڵیک یاسا نییه بە لکو رێگایه که بۆ هینانی ناشتی، خۆشبهختی و نزیکبوونهوه له خودا. به پەیره و کردنی ئەم بنەمایانه، باوەردار دەتوانیت به مەبەستهوه بژی و سەرکهوتنی هه تاهه تایي له دواي مردن به دهست بهینیت.

50 Quotes

۵۰ وقتہ

Faith & Worship

باوہر و پەرستش

"True faith is shown through actions, not just words."

"باوهری راسته‌قینه له ریځه‌ی کرداره‌وه ده‌رده‌که‌ویت، نه‌ک ته‌ن‌ها به‌وشه."

"Worship is not a ritual; it is a way of life."

"په‌رستش ته‌ن‌ها ر‌یوره‌سم نییه؛ شیوازی ژیا‌نه."

"A heart connected to Allah is never truly alone."

"دلّیک که په یوه ندی به خوداوه هه یه هه رگیز به ته نها نییه."

"The more you remember Allah, the more peace you find."

"ههڇه نڊ زياتر خودا ياد بکھيته وه، ناشتي زياتر ددؤزيتيه وه."

"Sincerity in worship is more valuable than a thousand empty prayers."

"دلسۆزی له په‌رستشدا به‌نرختره له هه‌زار نوێژی به‌تال."

Character & Morality

رِدهوشت و ئاكار

Good character is the foundation of a strong faith."

."رهوشتی باش بنه‌مای باوه‌ریکی به‌هیّزه."

. "Integrity is doing the right thing even when no one is watching."

"دهستپاکی ئه وهیه کاری دروست بکهیت ته نانهت کاتیک کهس نابینیت."

"The strongest person is the one who controls their anger."

."به هیئتترین کهس ئه وهیه که کۆنترۆلی توورپهیی خۆی ده کات."

Honesty leads to peace, while deception leads to regret."

"راستگويى دهبيته هوى ئاشتى، له كاتيكدافيل دهبيته هوى پەشيمانى."

"The best people are those who bring ease to others."

"باشترین خه لک ئه وانه ن که ئاسانکاری بۆ که سانی تر ده که ن."

Love & Relationships

خۆشه‌ويستی و په‌يوه‌نديه‌کان

"True love is built on faith and kindness."

"خۆشه‌ویستی راسته‌قینه له‌سه‌ر باوه‌ڕ و میه‌ره‌بانی بنیات نه‌راوه‌."

"The best of you are those who treat their families well. "

"باشترینتان ئەوانەن کە بە باشی مامەڵە لەگەڵ خێزانەکانیان دەکەن."

"Love for the sake of Allah never fades."

"خۆشه‌ویستی له پیناوی خودادا هەرگیز کال نابێتته‌وه."

"Forgiveness is a gift you give to yourself before others."

"لېږدن دياريه كه كه پيش ئهوانى تر به خوټى ده به خشيت."

"The way you treat people reflects your faith."

"شیوازی مامه له کردنت له گه ل خه لک باوه ره که ت ده رده خات."

Patience & Trust in God

ئارامگرتن و متمانه به خودا

"Patience is trusting Allah's plan even when you don't understand it."

"ئارامگرتن واتە متمانه کردن به پلانی خودا تەنانهت کاتیکی تیی ناگهیت."

"Every hardship comes with hidden blessings."

"ئارامگرتن واتە متمانه کردن به پلانی خودا تەنانه ت کاتیکی تیی ناگهیت."

"What you lose for Allah's sake will be replaced with something better."

"ئەوھى لە پیناوی خودادا لە دەستی دەدەیت، بە شتیکی باشتەر جیگەى دەگیریتەوھ."

"Hardships refine the soul, just as fire purifies gold."

"سختیہ کان رۆح پالاوتہ ده کهن، ههروه ک چۆن ئاگر زیر پاک ده کاته وه."

"Put your worries in Allah's hands, and your heart will find peace."

"نیگہ رانییہ کانت بخہرہ دەستی خوداوه، دلت ئاشتی دەدۆزیتەوه."

Gratitude & Contentment

سوپاسگوزاری و رَه‌زآمِه‌ندی

"Gratitude turns what we have into enough."

"سوڀاسگوزاري ئه وهى هه مانه ده كاته بهس."

"A content heart is richer than any treasure."

"دلّیکی رازی دهو له مه ندره له هر گه نجینه یه ک."

"Happiness is not in having more, but in appreciating what you have."

"به خته وهری له زیاتر هه بووندا نییه، به لکو له نرخاندنی ئه وه دایه که هه ته."

"The one who is grateful for little will be given much. "

"ئەوھى سوپاسگوزارى كەم دەكات، زۆرى پى دەبەخشرىت."

"If you count your blessings, you will realize how much Allah has given you. "

"ئەگەر نىعمەتە كانت بۆلمىرىت، دەزانىت خۇدا چەندەى پى بەخشيويىت."

Faith & Worship

دادپهروهري و راستگوئي

"Justice is the foundation of a true society."

"دادپەروەرى بنەماى كۆمەلگايەكى راستەقىنەيە."

"A truthful heart is a heart full of light."

"دلیکی راستگو دلیکه پر له پووناکی."

"Justice and truthfulness are signs of a true believer."

"دادپەروەری و راستگۆیی نیشانەی باوەردارێکی راستەقینەن."

"Trust is a heavy responsibility - guard it faithfully."
"متمانە بەرپرسیاریتییەکی قورسە - بە دڵسۆزییەو بە بیپاریزە."

Stand for justice, even if it's against yourself."

"بۇ دادپەروەرى پائەستە، تەنانەت ئەگەر لە دژی خۆشت بێت."

Knowledge and Wisdom
زانست و دانایی

"Seeking knowledge is a path to getting closer to God."

"به‌دوای زانستدا گه‌پان ریځایه‌که بو نزیک‌بوونه‌وه له‌خودا."

"Knowledge without action is like a tree without fruit."

"زانست بهمن کردار وهک داریکه بهمن بهر."

"True wisdom is knowing when to speak and when to be silent."

"دانایی راسته‌قینه ئه‌وه‌یه بزانیته که‌ی قسه بکه‌یت و که‌ی بیده‌نگ بیت."

"Ignorance brings arrogance, but knowledge humbles the soul."

"نەزانى لووتبەرزى دەھىنىت، بەلام زانست پۇڭ دەنەوېنىت."

"Education is not just for the mind, but for the soul as well."

"پەروەردە تەنھا بۆ مەشك نىيە، بەلكو بۆ رۇحىشە."

Service and Charity

خزमे تکردن و خیرخوازی

"The best people are those who benefit others."
"باشترین خەلک ئەوانەن کە سوودیان بۆ خەلکی تر ھەیە."

"Even a small act of kindness can change a life."

"تەنانەت كۈندە بىر كىچىك خۇش خەتەر ئىش بىر كىشىنىڭ ھاياتىنى ئۆزگەرتىپ بېرىدۇ."

"Serving people is a way of serving God."

"خزمەتکردنی خەڵکی ڕیگایەكە بۆ خزمەتکردنی خودا."

"Your true wealth is not in what you keep, but in what you give."

"سامانی راسته‌قینمت له‌وه‌دا نییه که ده‌پارێزیت، به‌لکو له‌وه‌دایه که ده‌یبه‌خشیت."

"Every step toward God is a step toward inner peace."

"همر همنگاويک بمرهو خودا همنگاويکه بمرهو ئاشتي ناوهکی."

Spiritual Growth

گەشەى رۆحى

"When you lighten someone's burden, God lightens yours."

"كاتىك بارى كەسىك سووك دەكەيت، خودا بارى تۆ سووك دەكات."

"A pure heart is the key to a peaceful life."

"دلّیکی پاک کللی ژیانیکی ئارامه."

"A day without prayer is a day without light."

"پوڙيڪ بهيٰ نوڙ پوڙيڪه بهيٰ پووناڪي."

"The closer you are to God, the further you are from worry."
"همچند له خداوه نزیکتر بیت، ئه‌وه‌نده له نیگهرانی دوورتر ده‌بیت."

"Sins weigh down the soul; repentance lifts it up."

"گوناھمکان پڻ قورس دھکمن؛ توبه بهرزی دھکاتھوه."

Preparation for the Future

ئامادەكارى بۆ دوارۆژ

"This world is temporary; prepare yourself for eternity."

"ئەم دۇنيایە کاتییە؛ خۆت بۆ ھەتاهەتایی ئامادە بکە."

"The best provision for the future is God-consciousness."

"باشترین تویشوو بۆ دوارۆژ خواناسییه."

"What you do today echoes in eternity."

"ئەوێ ئێمەرۆ دەیکەیت لە هەتا هەتاییدا دەنگ دەداتەوێ."

"Don't delay repentance, for tomorrow is not promised."

"تۆبەکردن دوامەخە، چونکە سبەی بەلّین نەدراوە."

"The greatest success is achieving God's pleasure."

"گه‌وره‌ترین سمرکه‌وتن به‌ده‌سته‌یانی په‌زامندی خودایه."

The End

كۆتايى

You are the best so do the best!

تۆ باشتىر نىت بۆيە باشتىر نى بكم

کتابی "خودا چیت لښ داوا دهکات؟" له قورئان و حدیسووه گوههري ئیسلام
پیشکەش دهکات. به شیوازیکی ساده و قوول، دهبیته رینمای ژيانیکی پر له دلسوژی،
باوهري پتهو، و رهوشتی بهرز. فیرت دهکات چۆن له ریځای پهرستش، دادپهروهري،
ئارامگرتن و خوشهویستی خودایی، ژيانیکی به مانا و پر له ئارامی روحي بریت.